

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Tiedonhallintalaki – tiedonhallinnan järjestäminen ja johdon vastuut

Aluekierros, Helsinki 26.-27.2.2020
Tanja Stormbom, hankepäälikkö

Tiedonhallintalaki - Helsinki 26.2.2020

9.00 – 10.30 Tiedonhallinnan järjestäminen ja johdon vastuut

- Tanja Stormbom, hankepäälikkö, valtiovarainministeriö

10.30 – 12.00 Tietoturvallisuus viranomaistoiminnassa

- Kirsi Janhunen, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö

12.00 – 13.00 Lounas

13.00 – 14.30 Asianhallinta

- Sami Kivivasara, lainsäädäntöneuvos, valtiovarainministeriö

14.30 – 15.00 Keskustelu

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019)

Mihin laki vastaa? - tavoitteet

Tiedonhallinnan yleinen sääntely

Tiedonhallintalain tavoitteet

1 §: lain tarkoitus

- julkisen hallinnon tiedonhallintaa koskevan **yleissääntelyn uudistaminen ja yhtenäistäminen**
 - koottu yhteen sääntelyä mm. julkisuuslaista 621/1999 (hyvä tiedonhallintatapa), tietohallintolaista 634/2011 (kumotaan) ja sähköisen asioinnin laista 13/2003
 - Edelleen säädetään erikseen mm. salassapidosta, tiedonsaantioikeudesta viranomaisten asiakirjoihin sekä asiakirjojen arkistoinnista
- **Vähentää sääntelyn tarvetta erityislainsäädännössä**
 - Selkeyttää ja yhtenäistää tiedonhallinnan sääntelyä, kun toisistaan poikkeavaa erityissääntelyä tiedonhallinnan osalta voidaan välttää
- Tiedonhallintaan liittyvien **vaatimusten yhtenäistäminen ja selkeyttäminen** koko julkisessa hallinnossa
 - Yhtenäisyyttä sekä löydettävyyttä selkeyttämällä mm. eri tasoisten ohjeiden, määräysten jne. suhdetta toisiinsa, vähentämällä julkaisualustojen ja tiedonhallintaa ohjeistavien ryhmien määrää ja parantamalla vaatimusten laatua

Tiedonhallintalain tavoitteet

1 §: lain tarkoitus

- Julkiset palvelut ja toiminta on mahdollista toteuttaa entistä **laadukkaammin, tuloksellisemmin ja tehokkaammin** laadukkaan tiedonhallinnan tukemana
 - Hyötyjä pyritään hakemaan koko tiedon elinkaaren varrelta ja isosta kirjosta soveltajia
- Edistää **tietosuoja, tietoturvallisuutta ja tietoaineistojen vastuullista hyödyntämistä** sekä **julkisuusperiaatteen** toteutumista
 - Tiedonhallintalakia pitää aina tulkita ja soveltaa yhdessä muun tiedonhallinnan sääntelykehikon kanssa
 - Tekee oman osansa kokonaisuudessa, kehitettävää on jatkuvasti
- Edistää tietojärjestelmien ja tietovarantojen **yhteentoimivuutta**
 - Yhteentoimivuuden tasoista (poliittinen, oikeudellinen, organisatorinen, semanttinen, teknologinen) tiedonhallintalain vaikutusmahdollisuudet pääosin teknologisessa ulottuvuudessa

Tietopolitiikan tavoitteita

Tietopoliittisen selonteon yhteenveto

Tietopolitiikaksi voidaan kuvata politiikkatoimia, joilla mahdollistetaan tiedon **tehokas**, **turvallinen** ja eettinen hyödyntäminen.”

Tiedonhallintalain tavoitteet

HE 284/2018vp

Tavoitteena **uudistaa ja yhtenäistää** julkisen hallinnon tiedonhallintaa koskevaa **yleissääntelyä** ja **purkaa erityissääntelyä**

Tiedonhallintaan liittyvien **vaatimusten yhtenäistäminen ja selkeyttäminen** julk. hallinnossa

Tavoitteena, että julkiset palvelut ja toiminta on mahdollista toteuttaa entistä **laadukkaammin, tuloksellisemmin ja tehokkaammin** laadukkaan tiedonhallinnan tukemana

Edistää tietojärjestelmien ja tietovarantojen **yhteentoimivuutta**

Edistää **tietosuoja**, **tietoturvallisuutta** ja **tietoaineistojen vastuullista hyödyntämistä** sekä **julkisuusperiaatteen** toteutumista

Tiedonhallintalaki on keskeinen tietopolitiikkatoimi.

Hyvällä tietopolitiikalla voidaan tulevaisuudessa ohjata lainsäädännön valmistelua l. mitkä yhteisesti sovitut periaatteet ja linjaukset on syytä nostaa lain tasolle.

Sisällöllinen soveltamisala

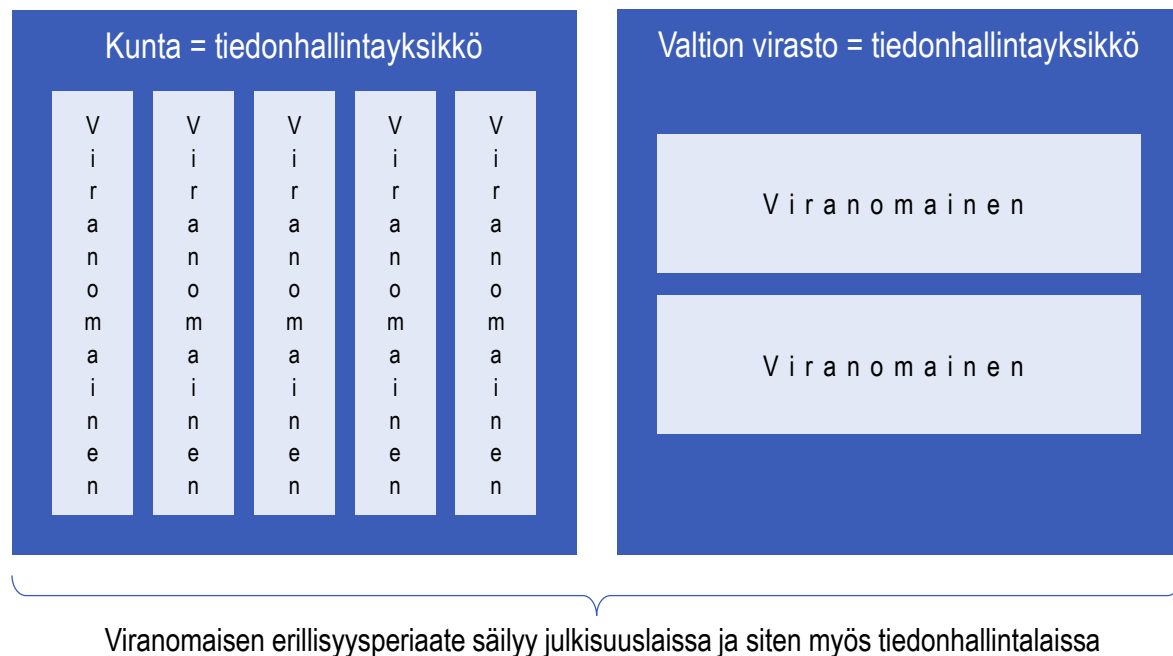
Tiedonhallintalain 3 §: lain soveltamisala ja sen rajoitukset

- Tiedonhallintalaki on yleislaki ("jollei muualla laissa toisin säädetä")
- Jos muussa laissa on säädetty tiedonhallintalaista poikkeavalla tavalla (esim. erityiset toimialat kuten sosiaali- ja terveydenhuolto), sovelletaan kyseisen lain säännöksiä tiedonhallintalain sijaan siltä osin kuin sääntely poikkeaa tiedonhallintalain säännöksistä
- Tiedonhallintalakia **sovelletaan tiedonhallintaan ja tietojärjestelmien käyttöön, kun viranomaiset käsittelevät tietoaineistoja**
- Tiedonhallintalaki kohdistuu tietoaineistoihin, jotka koostuvat asiakirjoista tai tiedoista, joista voidaan muodostaa asiakirjoja → sääntely koskee niitä tietoaineistoja ja asiakirjoja, joihin sovelletaan julkisuuslakia.
- Erikseen säädetään:
 - 1) asiankäsittelyssä ja palvelujen tuottamisessa noudatettavista menettelyistä
 - 2) salassapidosta ja
 - 3) tiedonsaantioikeudesta viranomaisten asiakirjoihin sekä
 - 4) asiakirjojen arkistoinnista

Tiedonhallinnan vastuut tiedonhallintayksiköissä

Tiedonhallintayksikkö

Tiedonhallintayksiköitä ovat:

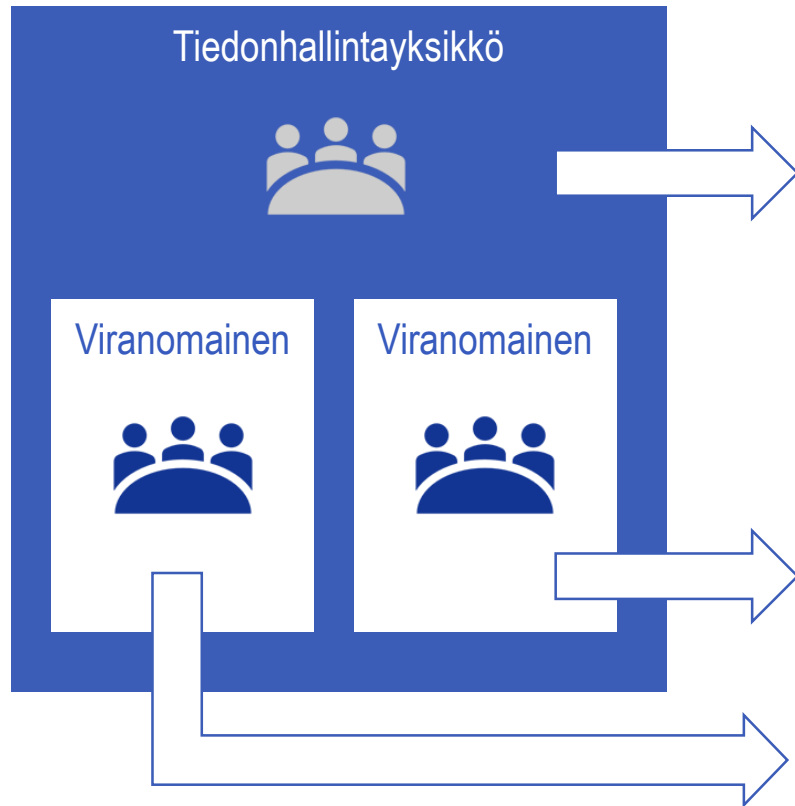
- 1) valtion virastot ja laitokset
- 2) tuomioistuimet ja valitusasioita käsittelemään perustetut lautakunnat
- 3) eduskunnan virastot
- 4) valtion liikelaitokset
- 5) kunnat
- 6) kuntayhtymät
- 7) itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset
- 8) yliopistolaissa tarkoitetut yliopistot sekä ammattikorkeakoululaissa tarkoitetut ammattikorkeakoulut

- **Tiedonhallintayksikkö** = viranomaisen, jonka tehtävänä on järjestää tiedonhallinta tiedonhallintalain vaatimusten mukaisesti
- Osa velvollisuuksista on säädetty koskemaan sitä organisaatiota, joka koostuu yhdestä tai useammasta viranomaisesta
- Tarkoituksena jäsentää viranomaisen suhdetta tiedonhallinnan järjestämisestä vastaavaan koko organisaation kattavaan tiedonhallintayksikköön → selventää nykytilaa, koska tosiasiaassa tiedonhallinnan järjestäminen on pääasiassa järjestetty organisaatiotasolla, vaikka organisaatio koostuisi useammasta viranomaisesta

Lain rakenne karkeasti ja vastuutahot

- **1 luku (1-3 §) Yleiset säännökset**
- **2 luku (4-5 §) Tiedonhallinnan järjestäminen**
 - tiedonhallintayksikön johdon vastuut
- **3 luku (6-11 §) Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus**
 - 6-7 § VM:n vastuut, ministeriöiden vastuut omalla toimialallaan
 - 8-9 § valtion tiedonhallintayksiköiden vastuut muutosten arvioinneissa
 - 10-11 § tiedonhallintalautakunta ja sen tehtävät
- **4 luku (12-18 §) Tietoturvallisuus**
 - 12-13 § tiedonhallintayksikön vastuut
 - 14-18 § viranomaistason vastuut
- **5 luku (19-24 §) Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa**
 - Viranomaistason vastuut
- **6 luku (25-28 §) Asianhallinta ja palvelujen tiedonhallinta**
 - Tiedonhallintayksikön vastuut
- **7 luku (29-30 §) Erinäiset säännökset**
 - Voimaantulo, siirtymäsäännökset

Sääntelyn kohdentuminen tiedonhallintayksikköön ja viranomaisiin

<ul style="list-style-type: none"> Tiedonhallintamallin ylläpito (5.1 §) Tieto toimintaprosesseista, tietovarannoista ja tietojärjestelmistä ja niistä vastaavista viranomaisista (5.2 §) Tiedonhallintaan kohdistuvien muutosten arviointi (5.3 ja 8.1 §) 	TIEDONHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN
<ul style="list-style-type: none"> Luotettavuutta edellyttävien tehtävien tunnistaminen (12 §) Tietojen käsittelyyn kohdistuvien riskien selvittäminen (13.1 §) Toimintaympäristön tietoturvallisuuden tilan seuranta (13.1 §) Tietoaineistojen ja tietojärjestelmien tietoturvallisuuden varmistaminen (13.1 §) Tietojen käsittelyyn kohdistuvien riskien selvittäminen (13.1 §) Tietoturvaluustoimenpiteiden mitoittaminen riskiarvioinnin mukaisesti (13.1 §) 	TIETO-TURVALLISUUS
<ul style="list-style-type: none"> Asiarekisterin ylläpito viranomaisen käsittelyssä olevista ja olleista asioista (25.1 §) Saapuneiden tai laadittujen asiakirjojen rekisteröinti (25.1 §) Tietoaineistojen hallinta palveluja tuottaessa (27 §) Tietovarantojen ja asiakasrekisterien kuvauksen ylläpito (28 §) 	ASIANHALLINTA

<ul style="list-style-type: none"> Vastuulla olevat toimintaprosessit, tietovarannot ja tietojärjestelmät 	VASTUUT
<ul style="list-style-type: none"> Tietojärjestelmien vikasietoisuuden sekä toiminnallisen käytettävyyden varmistaminen (13.2 §) Asiakirjajulkisuuden vaatimusten toteuttaminen tietojärjestelmiin (13.3 §) Tietoturvaluustoimenpiteiden varmistaminen tietojärjestelmähankinnoissa (13.4 §) tietojen siirtäminen salatulla tai suojatulla tiedonsiirtoyhteydellä tai -tavalla (14.1 §) Tarpeellisten tietoturvaluustoimenpiteiden varmistaminen (15 §) Tietoaineistoja käsittely riittävän turvallisissa tiloissa (15.2 §) Tietojärjestelmien käyttöoikeuksien määrittäminen (16 §) Tarpeellisten lokitietojen kerääminen tietojärjestelmien käytöstä ja luovutuksista (17 §) Asiakirjojen turvallisuusluokittelu (18 §) – valtion viranomaiset 	TIETO-TURVALLISUUS
<ul style="list-style-type: none"> tietoaineistojen muuttaminen sähköiseen muotoon (19.1 §) Viranomaisen laatimien asiakirjojen säilyttäminen sähköisesti (19.1 §) Tietoaineistojen saatavilla olo koneluettavassa muodossa (19.2 §) Toisen viranomaisen tietoaineistojen hyödyntäminen (20.1 §) Tietojen luovuttaminen teknisen rajapinnan avulla (22.1 §) 	TIETOJEN KÄSITTELY JA HYÖDYNTÄMINEN

Tiedonhallinnan vastuiden määrittely

4 §

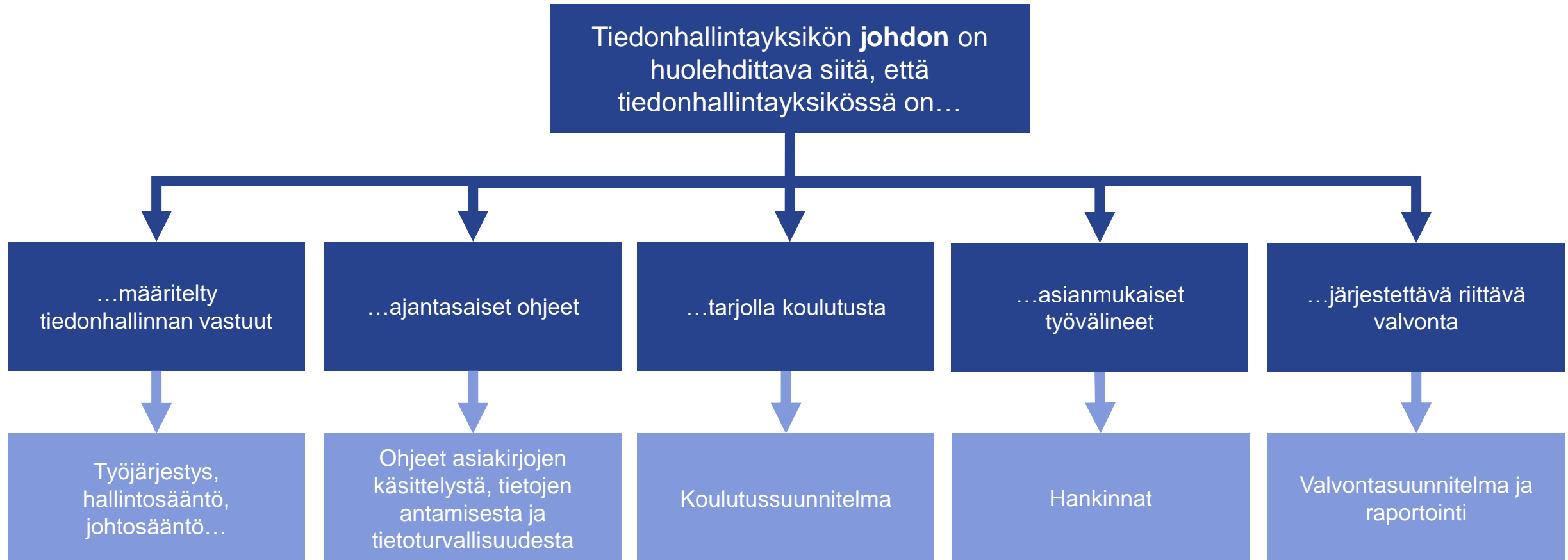
Tiedonhallintalaki	Julkisuuslaki	Tietosuoja-asetus	Arkistolaki
Tiedonhallintamallin ylläpitovastuu	Asiakirjapyyntöihin vastaavat virkamiehet		
Muutosvaikutusarvioinnista vastaavat tiedonhallintayksikön toiminnot	Asiakirjojen antamista koskevat päätöksentekovastuut		
Asiakirjajulkisuuskuvauksen ylläpidosta vastaavat toimijat			
Tietoturvallisuustoimenpiteistä vastaavat toimijat		Tietosuojavastaava	
Tietojärjestelmien toiminnasta ja laadunvarmistamisesta vastaavat virkamiehet		Rekisterinpitäjät ja niiden edustajat	
Asianhallinnasta vastaava virkamies			
Säilytysaikojen määrittelystä vastaava virkamies			Arkistotoimesta vastaava virkamies tai toimihenkilö
Valvonnan toteuttamisvastuu			

Vastuu tiedonhallinnan järjestämisestä

Johdon on huolehdittava siitä, että tiedonhallintayksikössä on järjestetty tiedonhallinta tiedonhallintalaissa säädetyllä tavalla

Tiedonhallintayksikkö	Johto
valtion virasto tai laitos	virastopäällikkö, kuten pääjohtaja, ylijohdaja tai kansliapäällikkö (ministeriöt)
kunta	kunnanhallitus yhdessä kunnanjohtajan kanssa
kuntayhtymä	yhtymähallitus yhdessä kuntayhtymän johtajan kanssa
tuomioistuimet	päällikkötuomari
valitusasioiden lautakunnat	puheenjohtaja
eduskunnan virastot	virastopäällikkö
valtion liikelaitokset	liikelaitoksen hallitus yhdessä toimitusjohtajan kanssa
itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset	laitoksen hallitus yhdessä johtajan kanssa
yliopistot	yliopiston hallitus yhdessä rehtorin kanssa
ammattikorkeakoulut	hallitus yhdessä rehtorin (toimitusjohtaja) kanssa

Johdon vastuut (TiHL 4 §)

Ohjeistuksen kohteet

Tietoaineistojen käsittely

Tietojärjestelmien käyttö

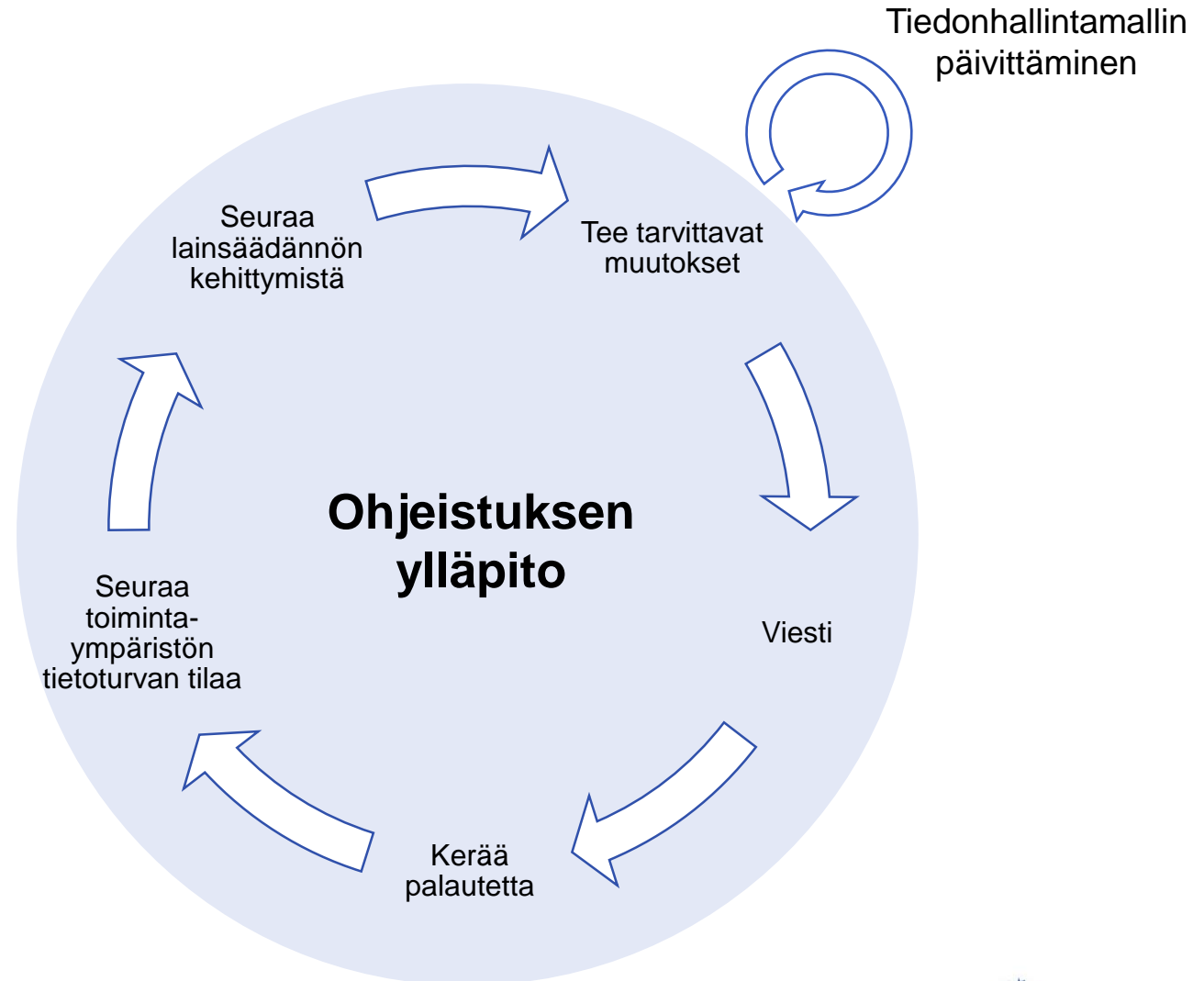
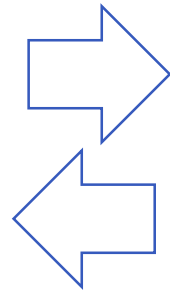
Tietojenkäsittelyoikeuksien
määrittely

Tiedonhallinnan vastuiden
toteuttaminen

Tiedonsaantioikeuksien
toteuttaminen

Tietoturvallisuustoimenpiteiden
toteuttaminen

Häiriö- ja poikkeusoloissa
toimiminen

Työvälineiden asianmukaisuus

- Työvälineiden asianmukaisuuden varmistamiseen kuuluu, että hankinnoissa on varmistettu, että:
 - tietojärjestelmissä ja tietojenkäsittelyissä on toteutettu **tietoturvallisuusvaatimukset**;
 - tietojärjestelmissä on **asianhallinnan tai palvelujen tiedonhallinnan vaatimukset** täyttävät toiminnallisuudet;
 - tietojärjestelmät on **riittävästi testattuja** sekä tietojärjestelmät ovat **toiminnallisesta käytettäviä** (käytettävyytestaukset tai muut vastaavat arvioinnit on tehty);
 - tietojärjestelmien ja tietovarantojen **yhteentoimivuus voidaan toteuttaa** ja että tekniset **rajapinnat voidaan avata** ainakin niissä tilanteissa, joissa tiedonhallintalaki edellyttää;
 - teknisten rajapintojen **tietorakenteet on määritelty ja rajapintakuvaukset on** tiedonhallintayksikön sekä tietoja saavien toimijoiden **käytettävissä**;

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen

5 §

Näkymä:
arkistonmuodostus-
suunnitelma

Näkymä:
käsittelytoimia
koskeva seloste

Johtamisen
näkyvät

Kuvaus vuonna 2021

Tiedonhallintamalli

Kuvaukset
vuonna 2019

Arkistonmuodos-
tussuunnitelma

Käsittelytoimia
koskeva seloste

Tietojärjestelmä-
selosteet

Arkkitehtuuri-
kuvaukset

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen

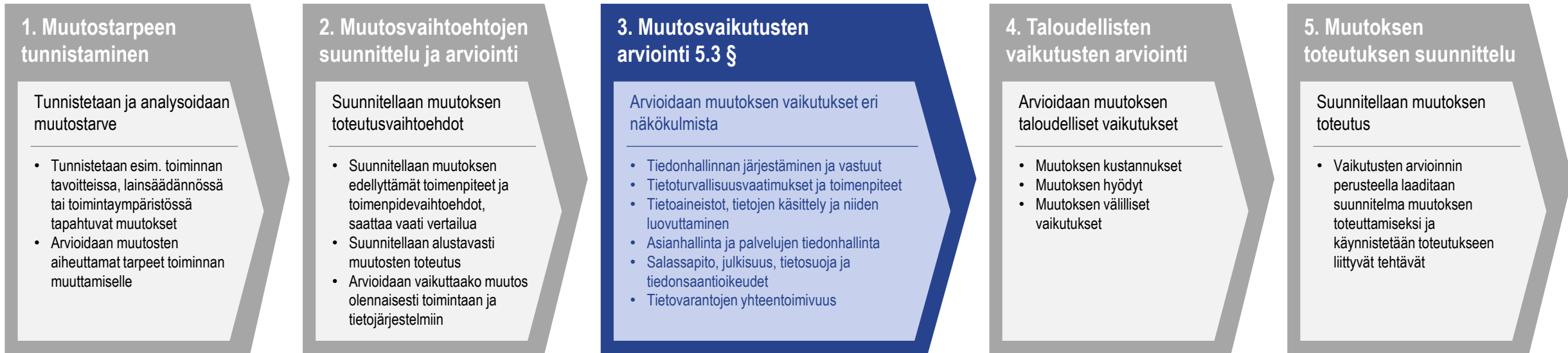
- Sääntelykohteena suunnittelun lopputulos (= kuvaus), ei menetelmä, jolla kuvaus laaditaan tai ylläpidetään (vrt. kokonaisarkkitehtuurin suunnittelua koskevat suositukset)
- Nykyisten tiedonhallintaa koskevan informaation yhdistäminen → informaatiokokonaisuus, jonka avulla vastuullinen johto pystyy toteuttamaan velvollisuutensa

Tiedonhallintamalli johdon työvälineenä

Tiedonhallinnan järjestäminen tiedonhallintayksikössä	Toimintaprosessit	Tietovarannot	Tietoaineistot	Tietojärjestelmät	Tietoturvallisuus-toimenpiteet
Tiedonhallintayksikön johdon on määriteltävä tiedonhallinnan toteuttamiseen liittyvät tehtävät ja vastuut (5.1 § 1 k)	Tietojen käsittelytehtävät, prosessista vastaavat viranomaiset	Tietovarannon hallinnointitehtävät, tietovarannosta vastaava viranomaiset, rekisterinpitovastuut	Tietoaineistojen ylläpitotehtävät, ylläpidon vastuut	Tietojärjestelmien hallinnointitehtävät, tietojärjestelmästä vastaava viranomaiset	Toimintaprosesseihin, tietovarantoihin, tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin liittyvät tietoturvallisuustoimenpiteet ja niistä vastaavat viranomaiset
Riittävä valvonnan järjestäminen tiedonhallintaan liittyvien säädösten, määräysten ja ohjeiden noudattamisesta.(5.2 § 5 k)	Tehtävien ja toimintaprosessien tiedonhallinnan valvontamenettelyt ja valvonnasta vastaava	Tietovarantojen ylläpidon ja hyödyntämisen valvontamenettelyt ja valvonnasta vastaava	Tietoaineistojen ylläpidon ja hyödyntämisen valvontamenettelyt ja valvonnasta vastaava	Tietojärjestelmien ylläpidon ja hyödyntämisen valvontamenettelyt ja valvonnasta vastaava	Tietoturvallisuustoimenpiteiden toteuttamisen valvontamenettelyt ja valvonnasta vastaava

- Tiedonhallintalaissa johdon tehtävien ja velvollisuuksien toteuttamisen varmistamiseksi tiedonhallintamallin tulisi pystyä kuvaamaan toiminnallinen ja tiedonhallintakokonaisuus, josta tiedonhallintayksikön johto vastaa ja jonka valvonnan järjestäminen kuuluu johdon vastuulle

Muutosvaikutusten arviointi (5.3 §)

- Suunniteltaessa olennaisia hallinnollisia uudistuksia ja tietojärjestelmien käyttöönottoa tiedonhallintayksikössä on arvioitava näihin kohdistuvat muutokset ja niiden vaikutukset
 - prosesseihin, tietovarantoihin, tietojärjestelmiin, tietoturvasuoritusvaatimuksiin, tietojen arkisointiin kohdistuvat muutokset
- Menettelyn tavoitteena vahvistaa tietojärjestelmien hanketoiminnan taloudellisten ja toiminnallisten riskien ennakoimista ja suunnitelmien saattamista realistiselle pohjalle

Muutosvaikutusten arviointi valtionhallinnossa (5.3 §)

1. Muutostarpeen tunnistaminen ja arviointi

Tunnistetaan ja analysoidaan muutostarve

- Tunnistetaan tavoitteiden ja toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten ja aiheuttamat tarpeet
- Arvioidaan vaikuttaako muutos olennaisesti toimintaan ja tietojärjestelmiin

2. Muutosvaihtoehtojen suunnittelu ja arviointi

Suunnitellaan muutoksen toteutusvaihtoehdot

- Suunnitellaan muutoksen edellyttämät toimenpiteet ja toimenpidevaihtoehdot
- Suunnitellaan alustavasti muutosten toteutus
- Arvioidaan vaikuttaako muutos olennaisesti toimintaan ja tietojärjestelmiin

3. Muutosvaikutusten arviointi 5.3 §

Arvioidaan muutoksen vaikutukset eri näkökulmista

- Tiedonhallinnan järjestäminen ja vastuut
- Tietoturvasuusvaatimukset ja toimenpiteet
- Tietoaineistot, tietojen käsittely ja niiden luovuttaminen
- Asianhallinta ja palvelujen tiedonhallinta
- Salassapito, julkisuus, tietosuoja ja tiedonsaantioikeudet
- Tietovarantojen yhteentoimivuus

4. Taloudellisten vaikutusten arviointi 8.1 §

Arvioidaan muutoksen taloudelliset vaikutukset

- Muutoksen kustannukset
- Muutoksen hyödyt
- Muutoksen välilliset vaikutukset

5. Muutoksen Toteutuksen suunnittelu

Suunnitellaan muutoksen toteutus

- Vaikutusten arvioinnin perusteella laaditaan suunnitelma muutoksen toteuttamiseksi ja käynnistetään toteutukseen liittyvät tehtävät

- Valtion virastojen ja laitosten on arvioitava tiedonhallintaan vaikuttavien muutosten taloudelliset vaikutukset tehdessään muutostarpeen arviointia
- Valtion virastojen ja laitosten on toimitettava valtiovarainministeriölle arviointi tietovarantojen ja tietojärjestelmien hyödyntämistä, yhteentoimivuutta ja tietoturvasuutta koskevaa lausuntoa varten, kun:
 - arvioidulla muutoksella on merkittäviä taloudellisia tai toiminnallisia vaikutuksia tiedonhallintaan tai toimintaan
 - taikka muutos koskee julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen rajapintojen tietorakenteiden olennaisia muutoksia.

Valtiovarainministeriön lausunto

- Tietovarantojen ja tietojärjestelmien hyödyntäminen
- Yhteentoimivuus
- Tietoturvasuus

Tiedonhallintaan kohdistuvien muutosten arviointi (esim.)

A

Tiedonhallinnan järjestäminen ja vastuut

Aiheuttaako tehtävien, tehtävien järjestämis- tai tuotantotapojen tai toimintaprosessien muuttaminen vaikutuksia tiedonhallinnan vastuisiin ja tehtäviin

B

Tietoturvallisuus

Minkälaisia riskejä muutos voi aiheuttaa tiedonhallinnalle, tietojenkäsittelylle, tietojärjestelmille ja tietoaineistoille

C

Tietoaineistojen muodostaminen ja luovutustapa

Voidaanko tiedonhallintalaissa säädetyistä velvollisuuksista (asiakirjan sähköiseen muotoon muuttaminen, tietojen saatavuus koneluettavassa muodossa, otteiden ja todistusten kerääminen asiakkailta, tietoaineistojen säilytystarpeet ja luovutustavat) poiketa ja millä perusteilla

D

Asianhallinta ja palvelujen tiedonhallinta

Aiheuttaako uudistus muutoksia asiarekisteriin (rekisteröitävät tiedot), tietojen saantiin asiarekisteristä tai rekisteröinnissä käytettäviin metatietoihin

E

Asiakirjojen julkisuus, salassapito, tietosuoja ja tiedonsaantioikeudet

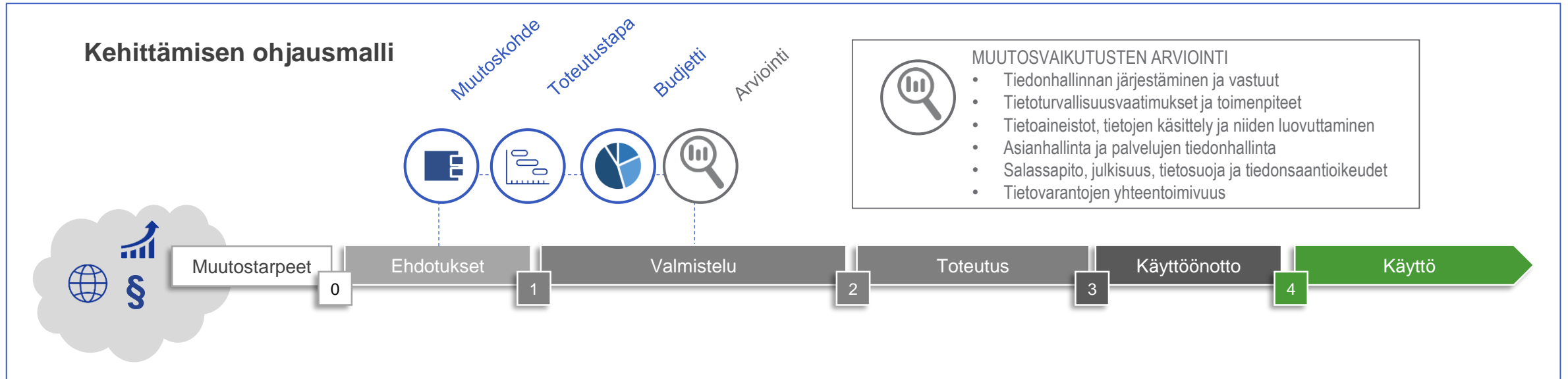
Miten tietojen julkisuus ja salassapito sekä tietojen suojaamista koskevat velvoitteet toteutuvat lainsäädännössä esitetyllä tavalla

F

Tietovarantojen yhteentoimivuus ja hyödyntäminen

Voidaanko toiminnassa hyödyntää olemassa olevia toisten viranomaisten tietovarantoja tai yhteisiä tietovarantoja vai onko tiedot kerättävä asianosaiselta tai asiakkaalta.

Tiedonhallintaan kohdistuvien muutosten arviointi osana normaalia kehittämisen suunnittelua

- Tiedonhallintalain arviointimenettelyjen sisällyttäminen organisaation omaan kehittämisenhallintamalliin
 - ➔ arviointikohteet tukevat ja täydentävät organisaation omaa menettelyä
 - ➔ arvioinnista tulee osa normaalia toimintaa

Tiedonhallintalautakunta

10 ja 11 §

Tiedonhallintalautakunta

- Lautakunta on monialaiseen asiantuntijayhteistyöhön perustuva uusi itsenäinen viranomainen, joka toimii valtiovarainministeriön yhteydessä
 - laki määrittelee millaista asiantuntemusta on oltava edustettuna eli tietoturvallisuuden, yhteentoimivuuden, tiedonhallinnan ja tilastoinnin asiantuntijoita
 - ei edustuksellinen elin organisaatioille, asiantuntemus ratkaisee
- Valtioneuvosto nimittää neljäksi vuodeksi kerrallaan 1.1.2020 alkaen
 - pj, varapj ja seitsemän jäsentä
 - VM:n virkamiehistä koostuva sihteeristö toimii mm. valmistelijoina
- Lautakunnan tehtävistä on säädetty tiedonhallintalaissa ja lautakunnan toiminta perustuu asetukseen tiedonhallintalautakunnasta
 - asetuksessa säädetään lautakunnan muodostamisesta ja lautakunnan sisäisestä toiminnasta

Tiedonhallintalautakunnan tehtävät

- **arvioi** valtion virastojen ja laitosten sekä kuntien ja kuntayhtymien tiedonhallintalain säädettyjen säännösten toteuttamista ja noudattamista
- **arvioinnin kohteena** tiedonhallinnan järjestäminen tiedonhallintayksiköissä, tiedonhallintamalli ja muutosvaikutusten arviointi, tietoaineisten saatavuus ja muuttaminen sähköiseen muotoon, tietojen luovuttaminen rajapinnalla tai katseluyhteydellä, asianhallinta ja palvelujen tiedonhallinta
- **arviointi** perustuu arviointisuunnitelmaan → laatii kertomuksen arvioinnin tuloksista joka toinen vuosi
- **edistää** tiedonhallintalaissa säädettyjen tiedonhallinnan ja tietoturvallisuuden menettelytapojen ja tiedonhallintalain vaatimusten toteuttamista
 - voi asettaa väliaikaisia **jaostoja** tiedonhallinnan menettelyjen kehittämiseksi, VM:n nimeämät sihteerit toimivat jaostojen puheenjohtajina
 - antaa **suosituksia** tiedonhallintalain soveltamiseen liittyen

Talouspolitiikka
Talousnäkymät
Verotus
Rahoitusmarkkinat
Hallintopolitiikka
Kunta-asiat
Julkisen hallinnon ICT
Julkisen hallinnon digitalisaatio
Tiedonhallinta ja tietopolitiikka
Tieto- ja kyberturvallisuus
EU ja kansainvälinen yhteistyö
Tiedonhallintalautakunta
Tiedonhallintalautakunnan tehtävät
Tiedonhallintalautakunnan kokoonpano
Tiedonhallintalautakunnan asettamat jaostot
Suositukset ja ohjeet
Tiedonhallintalautakunnan yhteystiedot

Tiedonhallintalautakunta

Julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunta on monialaiseen asiantuntijayhteistyöhön perustuva viranomainen, joka toimii valtiovarainministeriön yhteydessä.

Tiedonhallintalautakunnasta ja sen tehtävistä on säädetty julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (906/2019 [↗](#), tiedonhallintalaki) sekä julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunnasta annetussa asetuksessa (1338/2019 [↗](#)).

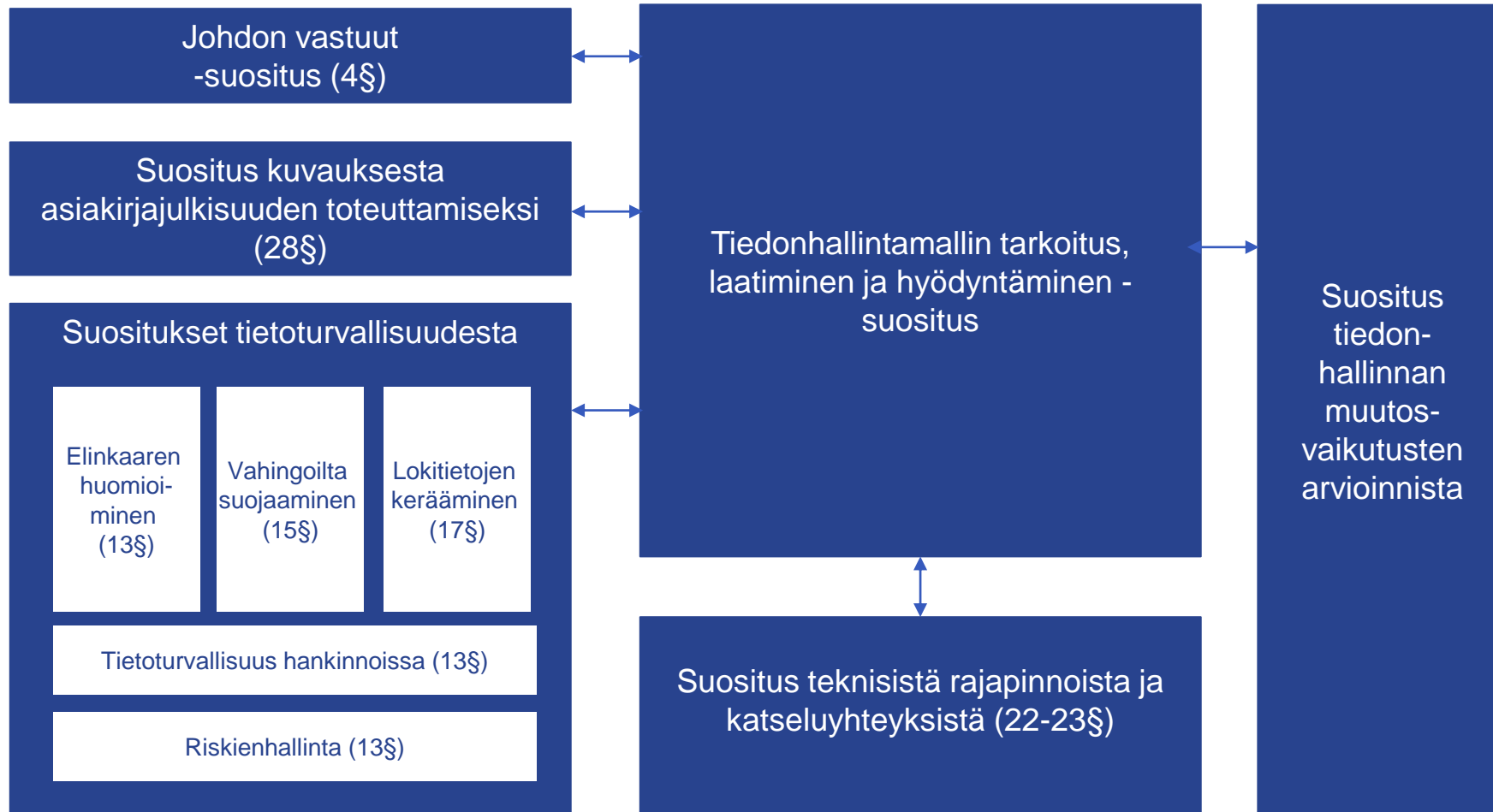

Tiedonhallintalautakunta
Informationshanteringsnämnden

Tiedonhallintalautakunnan suositukset

- tiedonhallintalautakunnan asettamat jaostot laativat ja ylläpitävät tiedonhallintalaissa säädettyjen vaatimusten toteuttamista koskevia suosituksia ja ohjeita
- tiedonhallintalautakunnan suositukset ja ohjeet eivät ole velvoittavia tai sitovia, vaan niissä ohjataan tiedonhallintayksiköjä ja viranomaisia toteuttamaan hyviin käytäntöihin pohjautuen tiedonhallintalaissa säädetyt vaatimukset
- ensimmäiset ovat olleet jo lausunnoilla loppuvuodesta 2019 ja lautakunta antaa ne alkuvuodesta 2020
- löytyvät ajantasaisina myöhemmin mm. www.vm.fi/tiedonhallintalautakunta

Tiedonhallintayksikköä tukevat suositukset

Tiedonhallinnan kuvausten laatimista ja hyödyntämistä helpottamaan laadittu ohjeistus on modulaarinen suosituskokonaisuus:

- Suositus tiedonhallintamallin laatimisesta
- Suositus kuvauksesta asiakirjajulkisuuden toteuttamiseksi
- Suositus tiedonhallinnan muutosten arvioinnista
- Suositus teknisistä rajapinnoista ja katseluyhteyksistä
- Tietoturvallisuutta koskevat suositukset
- Suositus johdon vastuista

Suosituksien antaa vuoden 2020 alusta toimintansa aloittava tiedonhallintalautakunta.

Lausuntopyynnöt

Kaikki lausuntopyynnöt:

Lausunnolla
26

Suljetut
632

Hae lausuntopyyntöjä

Näytä kaikki

3 suljettua lausuntopyyntöä vastasi hakusanaa "palautekierros"

▼ Julkaistu	◆ Otsikko	◆ Pyytäjä	◆ Lausunnot
12.12.2019	Palautekierros tiedonhallintalain tiedonhallinnan vastuiden ja muutosvaikutusarvioinnin suosituksista Vastausaika päättyy 13.1.2020	Valtiovarainministeriö	15
29.11.2019	Palautekierros tiedonhallintalain turvallisuusluokitteluasetuksen suosituksista Vastausaika päättyy 20.12.2019	Valtiovarainministeriö	19
7.11.2019	Palautekierros tiedonhallintalain tiedonhallinnan kuvausten suosituksista Vastausaika päättyy 5.12.2019	Valtiovarainministeriö	43

Tietovarantojen yhteentoimivuuden yleinen ohjaus

3 luku

Tietovarantojen yhteentoimivuuden yleinen ohjaus (TiHL 6 §)

- Valtiovarainministeriön tehtävänä on julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen yhteentoimivuuden yleinen ohjaus. Tässä tarkoituksessa valtiovarainministeriö:
 - 1) huolehtii julkisen hallinnon tiedonhallintakartan ylläpidosta;
 - 2) ylläpitää julkisen hallinnon tiedonhallinnan kehittämisen yleisiä linjauksia yhteisten tietovarantojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuuden edistämiseksi.
- Kunkin ministeriön on omalla toimialallaan huolehdittava julkisen hallinnon tiedonhallintakartan sisällön ajantasaisuudesta sekä ylläpidettävä yleisiä linjauksia yhteisten tietovarantojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuuden edistämiseksi.
 - Ministeriöt päivittäisivät tiedonhallintakarttaa esimerkiksi silloin, kun lainsäädäntöä, toimintatapoja tai tietojärjestelmiä uudistetaan siten, että tiedonhallintakartassa kuvattuihin tietovarantoihin tulee uudistuksista johtuvia muutoksia
- Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin julkisen hallinnon tiedonhallintakartan sisällöstä ja ylläpidon toteutuksesta

Tiedonhallintakartan käyttötarkoitus

HE 284/2018 vp

- Pääpiirteinen kuvaus julkisen hallinnon tiedonhallinnasta, jonka perusteella **voidaan suunnitella ja kehittää julkisen hallinnon tietovarantojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuutta**
- Muodostaa **riittävän laaja ja kattava kuvaus julkisen hallinnon toimintaa tukevan tiedonhallinnan järjestämisestä sekä tietovarantojen välisistä tietovirroista** keskeisten yhteentoimivuuden ongelmakohtien sekä niiden vaikutusten arvioimiseksi
- Kuvaus muodostaisi jatkossa paremmat lähtökohdat **arvioida laajojen hallinnollisten tai rakenteellisten muutosten vaikutuksia tiedonhallinnasta vastaaville viranomaisille**

Valmisteluryhmä (VM042:00/2019)

1. **Tietovarantojen yhteentoimivuuden yleinen ohjaus (TiHL 6 §)**; apuväline yhteentoimivuuden toteutustapojen ja yhteentoimivuuden toteutuksen edellyttämien vaatimusten suunnitteluun
2. **Tietoaineistojen kerääminen viranomaisen tehtäviä varten (TiHL 20 §)**; apuväline viranomaiselle muodostaa kuva, mitä tietoja julkisen hallinnon tietovarannot ja yhteiset palvelut sisältävät ja miten ja millä edellytyksillä tietoja voidaan hyödyntää
3. **Lainsäädännön valmistelu (TiHL 8.2 §)**; apuväline lain valmistelusta vastaavalle ministeriölle arvioida valmisteltavien säännösten vaikutuksia tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin
4. **Omadatan hallinta julkisen hallinnon yhteisissä tietovarannoissa ja palveluissa**; apuväline hallinnon asiakkaille tietää, mitä tietoja henkilöistä tietovarannot sisältävät

Tiedonhallinnan yhteistyön järjestäminen (7 §)

- VM:n tehtävänä huolehtia, että julkisen hallinnon tiedonhallintaa sekä tietoja viestintätekniisten palvelujen tuottamista koskevan yhteistyön koordinoitua varten on järjestetty valtion virastoissa ja laitoksissa toimivien viranomaisten sekä maakuntien ja kuntien viranomaisten yhteistyötavat ja –menettelyt
 - Mahdollistaa vastaavan julkisen hallinnon tietohallinnon ohjaamista ja neuvoa-antavan neuvottelukunnan, työryhmän tai vastaavan yhteistyöelimen asettamisen
- Yhteistyön tarkoituksena on:
 - Edistää tiedonhallintalain tarkoitusten toteuttamista
 - Julkisen hallinnon toimintatapojen ja palvelujen tuotantotapojen kehittämistä tietovarantoja sekä tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntämällä
 - Seurataan julkisen hallinnon tiedonhallinnan ja tieto- ja viestintätekniisten palvelujen kehittymistä, muutoksia ja vaikutuksia
- Yhteistyöelimien kautta tapahtuvaa toimintaa on jatkossa tarkoitus kehittää enemmän toiminnan kehittämistä strategisesti ja ennakkollisesti ohjaavaksi

Tiedonhallinnan muutosten arviointi (TiHL 8.2 §)

- Toimialasta vastaavan ministeriön on laadittava tiedonhallintalain 5 §:n 3 momentin mukainen arviointi, **kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin**
- Lisäksi ministeriön on arvioitava suunniteltujen säännösten vaikutukset asiakirjojen julkisuuteen ja salassapitoon.
 - 5.3 §: Suunniteltaessa tiedonhallintamallin sisältöön vaikuttavia olennaisia hallinnollisia uudistuksia ja tietojärjestelmien käyttöönottoa tiedonhallintayksikössä on arvioitava näihin kohdistuvat muutokset ja niiden vaikutukset suhteessa:
 - tiedonhallinnan vastuisiin
 - tietoturvallisuusvaatimuksiin ja –toimenpiteisiin
 - tietoaineistojen muodostamista ja luovutustapaa koskeviin vaatimuksiin
 - asianhallinnan ja palvelujen tiedonhallinnan vaatimuksiin sekä
 - muualla laissa säädettyihin asiakirjojen julkisuuteen, salassapitoon, suojaan ja tiedonsaantioikeuksiin
 - Säännöksen tarkoituksena olisi varmistaa, että lainsäädännön valmisteluvaiheessa tunnistetaan tiedonhallintaan kohdistuvien säännösten vaikutukset viranomaisten toimintaan ja että arvioinnin perusteella voidaan ryhtyä suunnittelemaan kohdealueen tiedonhallinnan muutoksia tarkemmin.
 - Vastaava tiedonhallinnan muutosten arviointi pitäisi tehdä myös asetusten valmistelun yhteydessä, jos ne kohdistuvat tiedonhallintaan.

Lausunto muutosten arvioinnista valtionhallinnossa (TiHL 9 §)

- Valtion virastojen ja laitosten on toimitettava valtiovarainministeriölle arviointi tietovarantojen ja tietojärjestelmien hyödyntämistä, yhteentoimivuutta ja tietoturvallisuutta koskevaa lausuntoa varten, kun:
 - arvioidulla muutoksella on merkittäviä taloudellisia tai toiminnallisia vaikutuksia tiedonhallintaan tai toimintaan
 - muutos koskee julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen rajapintojen tietorakenteiden olennaisia muutoksia
- Viraston ja laitoksen arviointi perustuu sen:
 - tiedonhallintalain 5.3 §:n mukaisesti tekemään arvioon suunnittelemansa hallinnollisten uudistusten tai tietojärjestelmien käyttöönoton vaikutuksista sen tiedonhallintaan
 - tiedonhallintalain 8.1 §:n mukaisesti tekemään arvioon tiedonhallintaan vaikuttavien muutosten taloudelliset vaikutuksista

Lausuntomenettelyn muutos: tietohallintolaki → tiedonhallintalaki

Tietohallintolaki (634/2011) A lausuntomenettelystä (1249/2014)

Tiedonhallintalaki (906/2019) A lausuntomenettelystä (1301/2019)

Lausunnon kohde	<ul style="list-style-type: none">• Laajaa toiminnallista merkitystä omaava hankinta (kokonaiskustannusarvio > 5 M€)• Taloudelliselta arvoltaan merkittävä hankinta (hankinnan ennakoitu arvo > 5 M€)	<ul style="list-style-type: none">• Yhteisen palvelun tai tietovarannon hankinnan, kehittämisen tai muutoksen kokonaiskustannus > 1 M€• Toimialojen/toimialan palvelun tai tietovarannon [...] kokonaiskustannus > 5 M€• Viraston ja laitoksen palvelun tai tietovarannon [...] kokonaiskustannus > 5 M€• Yhteisten tietovarantojen rajapintojen tietorakenteiden muutoksen kokonaiskustannus > 1 M€
Lausunnon ajoitus	<ul style="list-style-type: none">• Ennen hankinnan käynnistämistä	<ul style="list-style-type: none">• Ennen kehusehdotuksen jättämistä• Ennen TA-ehdotusten jättämistä• Ennen LTA-ehdotusten jättämistä• Ennen mr käyttöä koskevaa päätöstä, jos ei yllä olevasti
Lausunnon sisältö	<ul style="list-style-type: none">• Hankkeen tarkoitus• Arvioidut kustannukset ja hyödyt• Tuotokset• Suhde toimialan arkkitehtuuriin• Tietoturvallisuuden ja varautumisen taso• Hankkeen toteutus ja riskit	<ul style="list-style-type: none">• Tietovarantojen ja tietojärjestelmien hyödyntäminen• Yhteentoimivuus• Tietoturvallisuus• Taloudelliset vaikutukset (kustannukset, hyödyt)
Toimenpiteet lausunnon perusteella	<ul style="list-style-type: none">• Viranomaisen on toimitettava valtiovarainministeriön ohjeistamalla tavalla valtiovarainministeriölle selvitys toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt lausunnon johdosta	<ul style="list-style-type: none">• Viraston tai laitoksen on toimitettava valtiovarainministeriölle selvitys toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt lausunnon johdosta.

Tiedonhallintalain velvoitteet säädetty tiedonhallintayksikön tai viranomaisen vastuulle ja niistä vastaa loppukädessä niiden johto (esim. kunnassa/virastossa kunta tai virasto vastuussa tiedonhallintayksikön tasolla tai niiden sisällä olevan yksittäisen viranomaisen tasolla)

Soveltajille tukea omien velvoitteidensa täyttämiseen suositusten muodossa, jotka tiedonhallintalautakunta antaa 2020 alussa

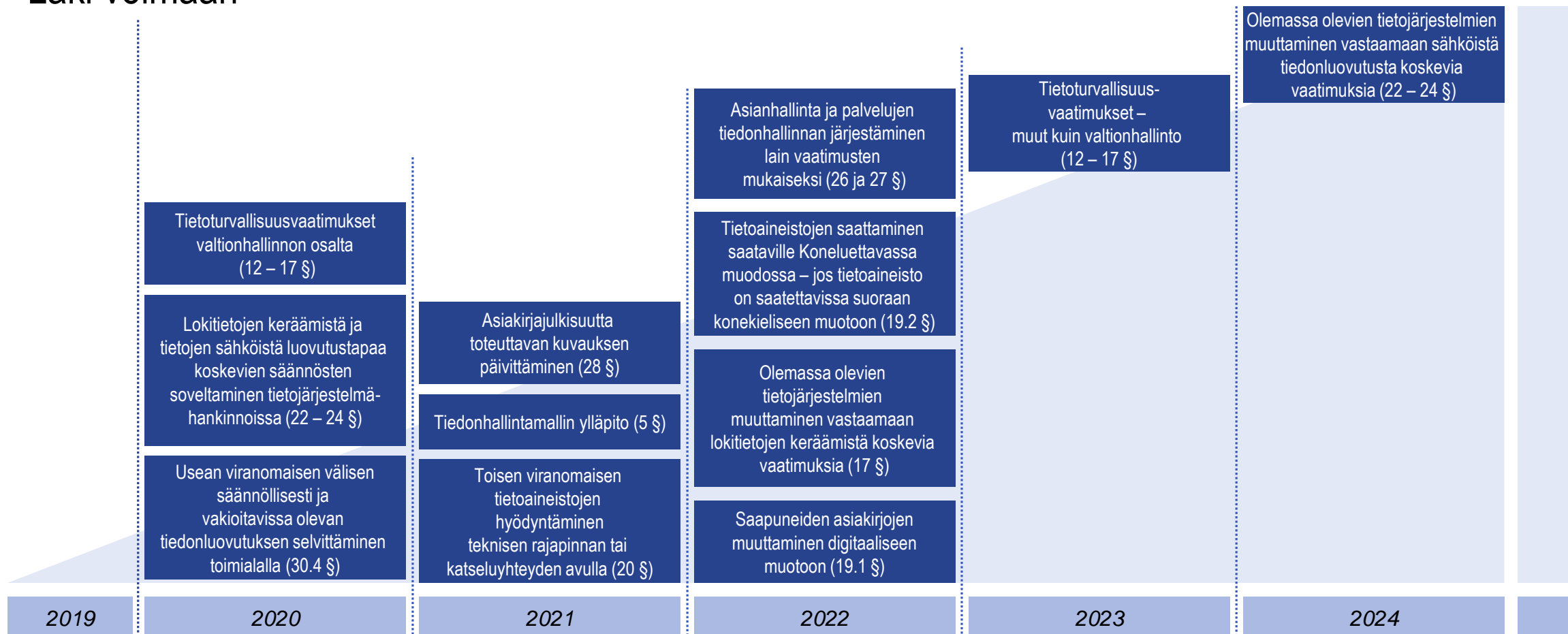
VM tukee soveltajia viestimällä ja kouluttamalla sekä oman tiedonhallinnan ohjaustehtävänsä kautta (esim. tiedonhallintakartta, kehittämisen yleiset linjaukset, yhteistyörakenteet, lausuntoprosessi)
➔ ministeriöillä rooli tuottaa VM:lle sisältöjä

Siirtymäsäännökset ja lisätietoja

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (TiHL 29 ja 30 §)

Laki voimaan

Mistä löytyy lisätietoa?

Tiedonhallintalain täytäntöönpanosta viestitään VM:n verkkosivuilla:
<http://vm.fi/tiedonhallintalain-taytantonpano>

Sivulle kootaan ajankohtaista tietoa tiedonhallintalain täytäntöönpanoon liittyen ja julkaistaan mm. tulevien webinaarien ajankohdat. Myös linkit menneiden webinaarien tallenteisiin lisätään sivulle.

Tiedonhallintalautakunnan sivulta <http://vm.fi/tiedonhallintalautakunta>

Lautakunta toimii itsenäisenä viranomaisena tiedonhallintalakiin liittyvässä arviointi- ja edistämistehtävässään

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Tanja Stormbom

Hankepäällikkö, lakimies

p. 029 553 0136

tanja.storbom@vm.fi

julkict@vm.fi

www.vm.fi/tiedonhallintalain-taytantonpano

KIITOS!

